Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

РИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 224. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 26-го ВЕРЕСНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 224. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, SEPTEMBER 26, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ПРОТИВНИКИ МИРОВИХ ДОГОВОРІВ ПОБИТІ

ВАШІНҐТОН, 23. вересня. — Боротьба проти мирових договорів межи Злученими Державами та центральними державами, яка заповідалася на довгу і завзяту боротьбу межи прихильниками уряду і його противниками, покінчилася богато лагіднійше.

Коли мирові договори прийшли до сенатового комітету для заграничних справ, показалося, що проти нього в дійсности стоїть лише один сенатор Бора; демократичні сенатори не хотіли дати йому ніякої помочи. Все таки сему сенаторови і його опозиції можна приписати те, що навіть більшість комітету уважала за відповідне приняти мирові договори з резервацією (застереженнем), що Злучені Держави будуть установляти своїх представників до ріжних комісій, до котрих вони мають право установляти своїх делеґатів, але будуть установляти за співділаннем конґресу Злучених Держав.

За сею резервацією голосував цілий комітет для заграничних справ з винятком сенатора Бори. Опісля мирові договори з приймаючою резолюцією відослано перед повну палату.

ОБСТРУКЦІЯ ПРОТИ ЗАКОНОПРОЄКТА ПРОТИ ПИВА.

ВАШІНҐТОН, 23. вересня. — Цілі наради нинішнього дня в повній сесії сенату були посвячені розважанню законопроєкта проти пива.

Прихильники закона проти пива старалися усіми силами поставити його на порядок денний нарад сенату. Противники, з сенатором Рідом і Стенлі на чолі, противилися сьому, старючися добити відложення дебати над сим до пізнійшого часу. Сенатор Стенлі з Кентакі виголосив шестигодинну промову, в котрій виказував, що законопроект містить в собі такі постанови про ревізії (труси) особи і дому, що він противиться постановам конституції про ненарушимість дому і особи. Прихильники острого закона проти пива старалися відложити засідання або що найменче продвжити його, щоби за той час зібрати своїх прихильників; в тій ціли ставили внесенне на зарядженне обідної перерви, але противники закона переголосували внесенне.

Остаточно цілоденна дебата, що тревала яких вісім годин, скінчилася поражкою „сухих". Справу відложено на слідуюче засіданне, котре відбудеться в понеділок, але „сухі" не можуть мати надії на те, що сенат згодиться взяти справу пива під обради, бо тоді уже прийдуть перед нього важнійші справи: справа мирових договорів з центральними державами та ревізії податків.

ВЛАСТИТЕЛІ КОПАЛЕНЬ ХОЧУТЬ ВИКИНУТИ УСІХ ОРҐАНІЗАТОРІВ ЮНІЙ З ВЕСТ ВЕРДЖІНІЇ.

ІНДІЯНОПОЛИС, 23. вересня. — Вуглеві підприємці з Вест Верджінії внесли до тутешнього федерального суду позов, в котрім домагаються судової заборони проти урядників і аґентів майнерської юнії Юнайтид Майн Воркерс оф Америка в який небудь спосіб перешкаджати а веденнем копальняного бизнесу сих підприємців.

Позов внесла компанія Бордерленд Ковл Корпорейшен з Вест Верджінії в імени 62 вуглевих компаній з повітів Текер і Віліємсон в Мінґо. Позов домагається також, щоби суд признав контракт межи Юнайтид Майн Воркерс оф Америка та вуглевими підприємцями за неважний на тій основі, що він признає „замкнену шапу". Наконець, позов просить суд заборонити майнерам робити щонебудь, що моглоби їм перешкаджати у веденню бизнесу.

Урядники юнії Юнайтид Майн Ворекерс дістали приказ зі суду явитися в суді дня 13. жовтня і відповісти на позов.

КОНВЕНЦІЯ ЮНІЇ МАЙНЕРІВ.

Заяву про позов вестверджінських властителів копалень зложено з президії на конвенції майнерської юнії Юнайтид Майн Воркерс оф Америка. Заява зробила глибоке враженне на зібраних делеґатів, так що ніяка подія того дня уже не мала першеньства.

Конвенція покінчила справу „дикого" страйку в илинойських майнах та рішила приняти резолюцію Луиса, голови орґанізації, котра домагається, щоби уряд стейтової майнерської юнії стейту Илинойс зложив перед конвенцією подробичний звіт з видатків на сей страйк. Видатки виносили 27 тисяч долярів.

На конвенцію приїхав Самуель Ґомперс та відбув кілька нарад з делеґатами і урядниками в справі конвенції щодо безробіття, що починається в понеділок у Вашінґтоні.

ҐОМПЕРС ХОЧЕ, ЩОБИ РОБІТНИКИ УСІХ КРАЇВ ЗРОБИЛИ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЗА РОЗБРОЄННЄМ.

ВАШІНҐТОН, 23. вересня. — С. Ґомперс, президент Американської Федерації Праці, вислав каблеґрами до юнійних орґанізацій Франції, Італії, Япану і Анґлії, намовляючи їх, щоби вони відбули великі демонстрації за зменченнем збросння в день 11. жовтня, себто в день починання вашінґтонської конференції для зменчення зброєнь.

ІМЕНУВАННЄ ДАЛЬШИХ ЧЛЕНІВ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШІНҐТОН, 22. вересня. — Гувер, секретар торговлі, як полова уряду, що має приготовити конференцію в справі безробіття, починаючуся на найблизчий понеділок, подає до відома імена дальших 10 членів сьої конференції, іменованих президентом Гардинґом.

З робітних орґанізацій іменовано: паню Сару Конбой з Ню Йорку, секретарку юнії: Юнайтид Текстил Воркерс оф Америка; М. Ф. Тайґа, з Питсбурґа, президента юнії Амалґамейтид Асосіейшен оф Айерн, Стіл енд Тин Воркерс та Джана Донлина з Вашінґтону, президента відділу будівельного промислу в Американській Федерації Праці.

Як казав Гувер ґазетярам, перший день нарад після всякої правдоподібности буде посвячений виборови ріжних комітетів і призначенню їм ріжної роботи. Сі комітети будуть опісля радити два-три дні осібно, а потім предложать вислїди своїх нарад повній сесії конференції. Конференція не буде робити ніяких предложень в справі безробіття, поки не дістано рішень і постанов поодиноких комітетів. Президент Гардинґ буде запрошений на одно зі засідань конференції до виголошення промови.

ПРОПОНУЮТЬ ЗАРАДУ НА БЕЗРОБІТТЄ.

Робітнича юнія Амалґамейтид Метал Воркерс оф Америка скликає на неділю велике народне віче в Шікаґо, на котрім має бути предложена до ухвалення резолюція, в якій мається предложити зараду для ратовання безробітних. Резолюція має зажадати ухвалення закона, після котрого кождий металевий робітник має дістати або роботу або запомогу від уряду в сумі 20 долярів тижнево. Видатки на сю запомогу мають бути покриті з доходового податку, який має стягнутися з усіх пенсій і приходів, виносячих понад 5 тисяч долярів річно.

Згадана юнія уже поробила заходи, щоби ся пропозиція була внесена в конґресі, а масове віче має поперти се домаганнє. Віче має відбутися в Вашінґтон Сквер Парк. Бюро паркове уже заявило, що воно не дістало ще ніякої просьби на дозвіл відбути таке віче.

ПОЛЕКШІ ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ.

ВАШІНҐТОН, 22. вересня. — Іміґраційні власти видали приказ іміґраційним урядникам допускати у виняткових случаях іміґрантів понад приписане законом місячне число іміґрантів.

Після розпорядку іміґраційного уряду мається пускати іміґрантів понад число лише в тім случаю, як іміґранти уже мають в Америці своїх кревних або родичів, з котрими їх не повинно розділювати.

Ся полекша не відноситься до ріжних азійських народів, котрі виповнили приписані собі квоти не лише на біжучі місяці, але й на цілий рік. Вона відноситься лише до кількох европейських країв, а спеціяльно до польських Жидів.

КОНЦЕРТ ЛАТИСЬКИХ СПІВАКІВ В НЮ ЙОРКУ

В неділю, дня 25. с. м., буде в Ню Йорку о годині 3.15 пополудня концерт славних латиських співаків, пані Ади Бенефельд і д. Павльса Сакса, котрі нарочно на сей концерт приїхали з Риґи, столиці Латвії. Вони будуть співати латиські й інші пісні. В Ню Йорку буде лише один концерт.

Концерт відбудеться в „Іолієн Гол" при 29 Вест 42-гій улиці (між 5. і 6. евеню). Тікети можна дістати при касі.

НОВІ ОБЖАЛУВАННЯ ПРОТИ МАЙНЕРІВ В МІНҐО.

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 23. вересня.—Ґубернатор стейту Морґен подав до відома, що в Файет Кавнті обжаловано 5 урядників юнії Юнайтид Майн Воркерс оф Америка та 28 майнерів за стріляннє до копальні у Вилис Бренч кілька місяців тому назад.

Обжалованнє каже, що обвинені пробували поповнити убийство і що в тій цілі вони зробили змову.

Межи обжалованими є: Дж. Справз, голова округа ч. 29.; Джеймс Ґілмор, член уряду і бувший президент; Френк Віліємс, Джордж Барет і Тоні Стефорд, орґанізатори Юнайтид Майн Воркерс оф Америка.

КАТОЛИЦЬКА КОНВЕНЦІЯ ЗА ІРЛЯНДІЄЮ І РОЗБРОЄННЄМ.

ВАШІНҐТОН, 22. вересня. — Тут покінчилася нині конвенція Національної Ради Католицьких Мущин. Перед своїм розвязаннем конвенція ухвалила резолюцію за повною свободою для Ірляндії; резолюція каже, що Ірляндський народ повинен мати право вибирати собі уряд, який він хоче. Конвенція ухвалила також резолюцію за зменченнем зброєнь, відкликаючися до Злучених Держав, щоби вони дали перші приміри в тім напрямі, але заховали для себе таку армію і фльоту, яка потрібна для їх оборони.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ТРОЦЬКИЙ КАЖЕ, ЩО РУМУНІЯ ПІДПОМАГАЄ ПЕТЛЮРУ.

Троцький виїхав на Україну щоб перевести мобілізацію проти „банд" Петлюри. На Україні висаджують у воздух всякий поїзд з поживою.

МОСКВА, 19. вересня (через Лондон 22. вересня). — З огляду на велику небезпеку війни, Лев Троцький, большевицький міністер війни, виїхав на Україну і находиться в Одесі, де переводить мобілізацію большевицьких сил.

У своїй промові, яку виголосив перед саветом в Одесі Троцький заявив, що **„банди" Петлюри остають під протекторатом Румунії і вони в Румунії переводять реорґанізацію з цілию захоплення у свої руки Каменця і Могилева, які то два округи Петлюра має уживати потім яко підставу для своїх дальших операцій проти большевиків.**

Чічерін, большевицький міністер закордонних справ, знова вислав довгу телеґраму іскровим телеґрафом, в якій закидає, що Польща дає всю поміч і підмогу московському чорносотенцеви, Савінкову. Борис Савінков, який був міністром війни в міністерстві Керенського, дістає від польського ґенерального штабу гроші, амуніцію й оруже, в цілі уможливлення йому нападу на большевицьку територію.

Чічерін признає, що відділи, які остають під контролею Савінкова, ведуть в Росії незвичайно оживлену підіздову війну. Таксамо в сій телеґрамі Чічерін закидає **що Румунія підпомагає Петлюру в той сам спосіб як Польща підпомагає Савінкова. Відділи одного і другого нападають на поїзди, висаджують їх у воздух і рабують всі запаси, які везеться для голодних.** І він висміває акцію Америки, яка висилає поміч голодним, яку однак сейчас Польща за французькі гроші нищить.

Та інші є того переконання, що се самі московські голодні селяни нищать всі поїзди, які везуть поживу, щоб, не ждучи на свою чергу, поділитися зрабованим збіжем і запасами.

В ІРЛЯНДІЇ ЗАЧАЛИСЬ РЕВІЗІЇ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 23. вересня. — Перший раз від проголошення розему (завішення оружя) в Ірляндії переведено тут ревізію в подорожних, що прибули сюди з Голіґед, у Валії. Ревізію переводила помічна поліція. Вона переглянула пакунки, глядаючи за оружем.

Таксамо переведено ревізію в Кінґставн по приїзді почтового судна з Голіґед. Одначе нікого не арештовано.

БОРОТЬБА ПРИ ПОМОЧІ БОЙКОТУ В ІРЛЯНДІЇ.

БЕЛФАСТ, столиця Олстеру (північної Ірляндії), 23. вересня. — Тутешні купці зачали бойкот товарів з південної Ірляндії у відплату за се, що „шин-фейнери" (айриські самостійники) бойкотують олстерські вироби.

По склепах розліплено плякати, які звучать:

„Ся торговля має на складі лише товари вироблені в північно-східному Олстері або у Великій Британії і зобовязується не купувати товарів з полудневої области, поки „шин-фейнери" не відкличуть бойкоту Олстеру і Белфасту.

„Силою розпорядку міського комітету охорони".

СУД ПРОТИ ПИКЕТОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 22. вересня. — Суддя Стронґ в Бруклині видав ореченне проти ставлення пикет (страйкових сторожів) перед фабрикою. Суддя заборонив юнії Ледер Гудс Воркерс Юніен виставляти пикети перед фабрикою шкіряних виробів Рід Ко.

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ УБИЛИ ПІД КИЄВОМ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОМІСАРЯ АДОЛЬФА ЙОФФЕ

АДОЛЬФ ЙОФФЕ, ЗВІСНИЙ З ТОГО, ЩО ПІДПИСАВ ДНЯ 18. МАРТА С. Р. МИР В РИЗІ З ПОЛЬЩЕЮ, ЯКИЙ ВІДДАВ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, ЗГИНУВ З РУК УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

БЕРЛІН, 23. вересня. — Тутешня часопись „Абендблят" одержала з Риґи, столиці Латвії, телеґраму, яка доносить, що недавно українські повстанці зловили поїзд, який їхав з Одеси до Києва; витягнули з нього комісаря Адальфа Йоффе разом з його товаришами і розстріляли їх.

Адольф Абрамович Йоффе був большевицьким амбасадором в Німеччині, комісаром загарничних справ справ в Петрограді, головою російської мирової делеґації в Бересті Литовському і головою російської мирової делеґації, яка заключила так званий „російсько-польсько-український мировий договір в Ризі, столиці Латвії, 18. марта с. р. Телеґрама із серпня с. р. доносила, що він мав проводити російській голодовій комісії, яка мала вибратись до Швайцарії, Італії, Чехословаччини і Польщі.

ТРОЦЬКИЙ КАЖЕ, ЩО ГОТОВИЙ НА УСТУПКИ ДЛЯ ПОЛЬЩІ І РУМУНІЇ

АПЕЛЮЄ ДО ПОЛЬСЬКИХ РОБІТНИКІВ І БУРЖУАЗІЇ, АБИ ВІДВЕРНУТИ ВІЙНУ.

МОСКВА, столиця Московщини, — 23. вересня. — Тутешня большевицька ґазета „Правда" і „Известия" (урядова большевицька ґазета) подають зміст промови комісаря війни Леона Троцького перед советом в Москві у справі военної погрози зі сторони Польщі в одрученому ультиматі.

„Ми не сумніваємось — мав казати Леон Троцький, — що наші дипльомати будуть поступати в той спосіб, щоб не лише серед польських робітників але й серед польської буржуазії створити стремлінє до здержання мира та нормальних (правильних) економічних (господарських) і політичних відносин".

Далі Троцький заявив, що большевицький уряд зробить усе, що тільки можливе, щоб оминути війну і готовий Польщі заплатити все, що винен.

Свою промову Троцький кінчив так:

„Але ми не дамо Польщі гроший, аби оплачувала бандитів, котрі мучать Росію. Ми готові на уступки і для Румунії і для Польщі, алеж ми мусимо дістати уступки, які нам забезпечать мир. Польський ультимат був подиктований не фінансовими інтересами Польщі, але фінансовими інтересами Парижа, які не дбають, чи Польща щонебудь дістане. Що американські й европейські філянтропи (добродії) зробили для голодуючої Росії, то навіть на половину не заступило, що Польща знищила нападами на сей край".

БОЛЬШЕВИКИ КАЖУТЬ, ЩО ПОБИЛИ ОТАМАНА МАХНА.

ДОНОСЯТЬ, ЩО ПО БОЯХ МАХНО ВТІК ДО БЕСАРАБІЇ.

РИҐА, столиця Латвії, 23. вересня. — Сьогодня прийшла сюди з Москви, столиці Московщини, бездротна депеша, яка сповіщає, що московська советська кавалерія (кіннота) побила війска отамана Махна, проти-большевицького вождя на Україні.

Телеґрама додає, що переважну часть жовнірів Махна московські советські війска убили. Самий же отаман Махно, разом з 50 або 60 своїми другами утік перед большевицьким війском і перейшов границю до Бесарабії, де румунські власти їх розоружили.

РАМІТКА. — Тому кілька місяців омсковська большевицька телеґрафічна аґенція доносила, що большевики побили війско „батька" Махна, а його самого взяли в неволю і вбили.

Тепер показується, що вістка про смерть Махна була червоними большевиками переборщена.

Хто читав вістки про війско „батька" Махна, то знає, яке то війско. Се українські селяни ц Катеринославщини (де давно було Запороже), котрі борються весну, літо й осінь проти московських большевицьких наїзників, а на зиму ідуть домів. Се війско є дійсно пролетарське, бо в них нічого нема крім сили і завзяття. Борються за хлопське право, а воюють тим, що здобудуть в бою або підступом у ворога.

Армія „батька" Махна часом була дуже маленька, а іноді виростала в силу, то знова зовсім зникала.

Замітка річ, що московські большевики, котрі на Україні вже далї три роки, а як вигнали Поляків з Києва, то вже далї півтора року, а не могли з Махном досі справитись. Аж комісар війни, пан Леон Троцький, мусів на Україну привезти 400.000 московського війска і гонити маленьку армію Махна з Катеринославщини через Дніпро і далі на захід аж до Румунії, щоб його перемогти.

Щось се не добре свідчить про силу московських большевицьких наїзників на Україні. Як вони за три роки не могли упоратися з Махном, аж вкінці при помочі величезної армії гонили його мало не через цілу Україну, поки його не перемогли, — то се вказує, що на Україні малі сили повстанців більшу мають силу анїж півмільйонова армія московських наїзників.

А се повинно тим наїзників переконати, що Україна не до них належить, але до українського народу, котрий її оборонює своєю кровю перед наїзниками.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛІҐА НАРОДІВ БУДЕ РАДИТИ ЛИШ КІЛЬКА ДНІВ!

ПРИСПІШІТЬ ВИСИЛКУ ПРОТЕСТІВ!

Сьогорічна сесія Збору Ліґи Народів в Женеві має скінчитись дуже скоро, вже при кінці сього місяця.

Котра українська громада або товариство в Злучених Державах і в Канаді ще досі не вислала від себе протесту до Ліґи Народів проти продовжування польської окупації Галицької України, то нехай сейчас вишле.

Значіннє українського протесту з Америки перед найбільшим збором держав світа буде мати тоді більше, коли сей протест буде походити від як найбільше громад і товариств.

Адресувати так:

DR. VAN KARNEBEEK, President League of Nations Council, Geneve, Switzerland.

Відписі всіх протестів просимо прислати нам до оголошення у „Свободі".

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ҐАЗДУЮТЬ?

Управа цукрових заводів в Києві видала брошуру, в якій представлено хід цукрового промислу на Україні торік і сього року.

В тій брошурі є діяграма, яка показує, скільки цукру добуто і скільки коштувала праця, щоб добути сей цукор.

З правого боку намальовано мішок, на якому зазначено, що добуто цукру 1 мілїон і 165 тисяч пудів, а з лівого боку подано, кілько се коштувало. Кошт видобутого цукру представляється 2,000,000,000 советських рублів; 200,000 аршинів мануфактури; 50,000 пудів соли; 40,000 пудів махорки; 1,500,000 пудів цукру минулого виробу.

Значить, цукру добуто меньше ніж той, яким заплачено за се добутте, але за ту страту ще добре і солоно доплачено. Мусів бути той большевицький цукор дуже солодкий!

Але від нього валиться большевія...

МОМЕНТ.

Під сим заголовком пише берлінська часопись „Українське Слово" з 6. с. м.:

Шалений бенкет кінчиться, наступає похмілля, як Німець каже Каценяммер.

Українець, коли він випе лишню чарку, коли йому закуриться з чуба, попадає в сумовитий настрій, згадує батька-матір і жалується, що він сирота, хоч йому 70 літ. Москаль бе, що під руки попаде, пляшки, склянки, вікна, до дзеркал стріляє.

Страшне російське похмілля!

Все строщене, все знівечене, руїна і пустиня кругом, пустиня на полі і в коморі, в души і в голові.

Знищили давніх богів, а нових не придбали. Поруйнували старі святині, а нових не збудували, не плачуть, а виють, не каються, а божеволіють з розпуки, з голоду, з безнадійности, з жалю за змарнованим добром, зі злоби, що завели надії, що провідники загнали їх у такий кут, з котрого нема вороття.

І наш край знівечений червоним бенкетом і в нас пропало багато добра надбаного працею цілих поколінь. Не один з нас сидить і плаче, що він безталанний сирота, а тому сироті 70 літ.

Але в нашій національній души осталося ще багато незнищеного й непоруйнованого. Осталася любов до рідної країни, охота творити нове, краще життя, осталося стремління до волі й самостійности. Хочемо жити, сіяти, орати, будувати, співати пісень на новий лад.

Отсю охоту до життя нам треба піддержувати й кріпити, треба роздмухувати її, як іскру на пожарищі. З тої іскри розгориться вогнище нашого національного життя.

Не забуваймо об тім!

Киньмо геть руїницькі клич. Киньмо геть отсе фільозофовання на тему: чим гірше, тим краще!

Ширім віру, що дійсно праця едина вирве нас з недолі, що людина — річ свята, що в кожнім з нас есть якась цінність, з якої може бути користь для загалу; міряймо людей не їх партійними програмами, а їхньою моральною вартістю, енергією їхнього тіла й духа. Помагаймо собі, пізнаймо себе і полюбімся, як діти одної матері, нашої землі.

Не зогиджуймо наших народніх традицій, лишім кожньому його святую святих.

В нашій минувшині есть багато гріха, але й не мало краси та добра. Не плюймо на святощі наші!

І націоналізм, і віра, і задатки нашої культури — все воно безперечно цінно, все воно безперечно може придатися в нашому будучому. Не топчім по йому! Старaймося, щоб зрослися ті рани, які нам завдали чужі і свої, ломім кордони політичні, партійні, соціяльні і культурні, будьмо народом, одним великим українським народом, що хоче жити, розвиватися, творити. Кріпім охоту до життя, бо це джерело невміручої сили!

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Життє в Одесі.

„Перлиною Чорного Моря" та „Українською Пальмірою" називали колись Одесу. Що тепер сталося з цею „перлиною" й як тепер живеться в колишній „Пальмірі", про се оповідає український кооператор, який що-йно вирвався сюди з більшовицької неволі.

Дорожнеча в Одесі, — оповідає він, — як і взагалі в цілій околиці, неймовірна. Хліб коштує 1200 до 2500 рублів, мука 800 до 1000 руб., цукор 8 до 10 тисяч руб., мясо 2500 до 3000 руб., сало 5—6 тис. руб., смалець 6—7 тис. рублів., мило 8—9 тис. рублів — усе за один фунт.

Єдине, що дешево можна дістати — це кисіль з висівок, але то дуже нездоровий харч, од якого люде тільки слабують, а не мають ніякої поживи.

Про одежу та білизну не можна й думати. На базарах або на вулиці можна щось купити, але за божевільні ціни. За старе убранне треба дати 200—300 тисяч рублів, за сорочку — 50 тисяч. Звичайне нове убраннє коштує 500 тис. рублів, а краще доходить до 2 міліонів рублів. Нові черевики коштують до 400 тис. рублів.

Платня в совітських урядових установах виносить найменше 2000 і найбільше 20 тисяч руб. місячно, а щоб не вмерти з голоду, потрібно найменше 300 тис. рублів на душу місячно. При таких обставинах навіть урядовці змушені продавати останню сорочку, щоб хоч як-небудь прохарчувати себе й родину.

Санітарна справа стоїть надзвичайно сумно. Ліки видаються з совітських урядів тільки в виїмкових випадках, і то лише урядовцям. У шпиталях та лікарнях нема ні санітарного майна, ні білизни.

Палива майже нема ніякого. Минулої зіми чимало приватних будинків та готелів розбито на паливо для совітських установ. У приватних помешканнях зовсім не палилось. Електрики нема, так саме як нема ніякого иншого освітлення. Люде сидять поночі, й лише де-не-де можна побачити блиманнє каганців з бензину, смальцю або олію. Трамвай не ходить вже з 1919 року.

Соціялізовані й націоналізовані майстерні та фабрики досі не працюють, бо бракує сирівців, палива та ладу. Машини й приладдя здебільшого зіпсовані й не надаються до користування. Платня робітникам є така мала, що робітники або голодують або розбігаються.

Думка, що на Україні є дофактам; можна говорити лише сить сирівців, не відповідає про невелику кількість сухих шкір та руди.

Три чверті землі в околицях Одеси залишилась сього року незасіяною, як через брак насіння, так і з політичних причин (повстання, побоювання перед реквізиціями).

Залізничий рух між Одесою й зовнішнім світом останніми часами майже цілком припинився, бо нема льокомотивів, вагонів та палива. Уряд має змогу підтримувати лише один потяг на тиждень між Одесою-Київом-Харковом та Москвою. Їздити залізницею дозволяється тільки совітським урядовцям, і то лише в урядових справах.

Про морський транспорт з Одеси та про навігацію по Чорному та Азовському морям зараз не може бути й мови. Ті пароплави, які ще залишились, настільки зруйновані, що ремонт одного старого коштувати-ме стільки-ж, скільки збудування одного нового.

Усі крамниці в Одесі стоять зачинені, бо по їх націоналізації товари пограбували совітські урядовці, а нових нема звідки взяти. Торгують тільки склепи квітів, бо мудрий більшевицький декрет признав, що квіти швидко вянуть, а тому їх нема сенсу соціялізувати. Ці квіти в склепах голодного, зруйнованого й напів мертвого міста нагадують про квіти на цвинтарі... І справді, то квіти на домовині колишньої „Української Пальміри".

Загин Донецького басейну.

Доля Одеси спіткала й другу колишню окрасу України, джерело його життя й майбутнього розквіту — Донецький камяновугільний басейн.

Про стан річей у Донецькому басейні маємо офіціяльне більшовицьке признанне — статтю промислового комісаря Смільги в московській „Правді" від 27. червня.

„Донецький басейн у смертельній небезпеці", — такий наголовок має офіціяльний звіт. Звіт починається звичайним більшовицьким смахвальством. „Величезне напруженнє республіки, щоб відбудувати господарство Росії, не проминуло безслідно. Всі відомости, які до останського часу надходили з Донецького басейну, свідчили про поліпшенне організації, про збільшенне продуктивности праці, про зріст кількости видобутого вугілля".

Та почавши „за здоровля", більшовицький славослов зараз бачить себе змушеним скінчити „за упокій". — „Вже в травні, — пише він, — справа знов погіршила. Продукція впала з 30 до 24 міл. пудів. Через недостачу харчів — бо надвезено було всього 60% голодної норми — число робітників довелося зменшити й переставити цілу працю після нового пляну.

У червні настала вже катастрофа. Харчів стало ще меньше. Через те мусіла спинитись праця на 70 копальнях. Рада праці й оборони може й тепер дати для Донецького басейну лише 60% голодної норми, бо загальне положенне харчової справи є критичне.

Неґативні наслідки цих фактів для Донецького басейну не даються обчислити. Ми знаємо добре, що такі рани загоюються дуже помалу. При такім стані річей робітники розбігаються, машини руйнуються й те, що при инших обставинах псується тільки на протязі місяців, тут гине за кілька днів. Крайно необхідно стримати процес руйнації на перших його кроках, бо инакше, буде запізно.

Щож зроблено для поратунку з цього становища? Донецькому басейнови дозволено було вимінювати частину видобутого вугілля на харчі. Український народній комісаріят харчування реалізує 30% сього „фонду обміну" для робітників Донецького басейну. Далі було дозволено, щоб гірничі робітники сами перевели цю операцію, (бо комісари поровкрадають, Літ.)

— Та цього мало, — каже наприкінці Смілга. — Конче необхідно, щоб загальна увага держави була звернена на Донецький басейн, щоб совітський уряд знов згадав про Донецький басейн і щоб він нарешті побачив, що **поратунок російської промисловости й цілої Республіки є тісно звязаний з відновленнем добування вугілля в Донецькім басейні".**

Останні слова з ріжних поглядів можна вважати дуже навчаючими. Та хто має вуха, той почує й сам, що за цими словами ховається. Тут лишається тільки зазначити, що лемент п. Смілги не поміч. У липні вже видобуто тільки 9 міл. пудів вугілля, а тепер останні копальні заливає вода...

Так гине наше добро, наша будучність...

Берлін, 7. вересня.

Радянин.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Читач „Свободи" з Вілінґ, В. Ва. — Безіменних дописий ми не беремо під розвагу.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Лекції для осягнення горожанства Зл. Держав для убігаючихся о папери.

Українці міста Джерзи Сиґі, котрі зголосились в Натуралізаційнім Бюрі по другі папери для осягнення права горожанства Злучених Держав, не мають в многих случаях належного підготовання, щоби відповісти на всі питання, які завдає повітовий судія при іспитованню аплікантів.

Щоб сему зарадити Товариство Християнської Молодіжи (Young Men's Christian Association) завело перед півтора роком спеціяльні безплатні лекції, які продовжаються стало і досі. Сі лекції відбуваються вечером в понеділки в будинку Пенсильванійськім відданім для ужитку Товариства Y. M. C. A., який находиться на розі улиць Монтгомері і Ґрін. Там повинні голоситись всі ті Українці, котрі не мають достаточного знання відносно справ міста, стейту і держави, якої горожанами вони мають стати.

ПАМЯТИ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ ПЕРА — ЖЕРТВ МОСКОВСЬКОГО ВОРОГА.

(Від власного кореспондента).

Зпоміж безлічі синів України, які від початку світової війни впали жертвою ворожої Москви, чи в безпосередній боротьбі з нею на полі бою, чи замучені в московській неволі, — хочу отсе згадати трьох робітників пера: Юлія Балицького, Бруна Ґіжовського і Миколу Курцебу, які знайшли смерть на далекій Сибірі в московській неволі.

* * *

Юліян Балицький був перед війною редактором видавництв тов-а „Просвіта" у Львові. На сім становищі був дуже пильним, совісним і ціненим діячем.

Скінчивши університет у Львові, він вибрав собі за поле будучої діяльности народню просвіту, студіював справу видавництв для народу в инших народів і подавав найліпші надії, що як редактор видавництв тов-а „Просвіта" розвине дуже корисну діяльність.

Маючи на увазі народню просвіту, він прикладав велику вагу до розвитку антиалькогольного руху і належав до орґанізаторів українських антиалькогольних гуртків.

З вибухом світової війни мав мало що понад 30 літ, отже стелилася перед ним ще довга дорога корисної діяльности для свого народу.

Одначе склалося инакше. В осени 1914 р. царські війска заняли Львів і цілу Східну Галичину і почали винищувати український рух. Між масою арештованих українських діячів опинився й Юліян Балицький, хоч він ніколи не брав участи в політичнім руху, займаючися тільки культурно-просвітними справами. Одначе в очах царського уряду українська національна культура, просвіта українського народу було злочином, і Балицький разом з иншими повандрував на Сибір.

Там він прожив-промучився коло шість літ. Після упадку царизму инші якось повертали з Сибірі. Та він чомусь не міг вирватися. Чи не ставало енерґії пускатися в далеку, непевну дорогу? Досить, що в кінці не стало сили дальше терпіти, — і недавно прийшла відомість, що він покінчив самовбийством.

* * *

Бруно Ґіжовський був сином народнього учителя, уродився мабуть 1887 р., скінчив українську ґімназію у Львові і студіював право в львівськім університеті.

В ґімназії займався співом і музикою і був дириґентом учеdebницьких хорів.

Підчас університетських студій почав працювати як публіцист. Спершу був співробітником гумористичного часопису „Комар", де помістив богато добрих дотепів. Потім перейшов на співробітника популярного тижневника „Свобода". Звідси перейшов до „Діла", де працював кілька років. Короткий час перед вибухом війни виїхав був на провінції, де працював в українськім фінансовім товаристві.

Як резервовий офіцир австрійської армії мусів іти на війну. В першім році війни попав у російський полон і опинився на Сибірі. Належав до тих, що не вспіли видістатися звідси з вибухом революції в Росії. Недавно прийшла відомість, що помер.

* * *

Микола Курцеба був перед війною редактором „Народнього Слова" у Львові. Крім публіцистичної діяльности писав вірші і пробував своїх сил у народній драмі. Щойно доходив 30-ти літ і його письменський талант мав перед собою ще великі можливости розвитку. Як публіцист і редактор мав уже вироблену позицію.

З приходом російських війск до Львова його арештовано на донос москвофілів, яких він рішуче поборював у „Народнім Слові" і як „небезпечного мазепинця" поставлено в як найгірші тюремні умови. Над ним знущалися, били, морили голодом. Так було у Львові, так певне було й по дорозі на Сибір. Від того всего він занедужав, попав у моральну депресію, нидів і помер.

* * *

Так згинули марно в московській неволі три українські робітники пера, які в нормальних відносинах могли ще богато, богато літ працювати на користь свого народу. Сю працю перервала московська неволя, яка відірвала їх від рідної землі, загнала в далеку, чужу Сибір і там зготовила їм передчасну смерть.

Не оставили вони по собі великих блискучих творів, які пригадували би про них грядущим поколінням. Одначе були вони—говорячи словами Франка—„пекарями щоденного хліба", яким, через пресу, годується ум суспільности. На сім становищи кождий з них дав свою вкладку в будову української духової культури і сею своєю працею заслужили вони собі на добру і вдячну память у грядущих поколінь.

Гайдельберг, 23. серпня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ПОКЛИК КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 7. вересня, 1921. Українці!

Невідрадні умовини, серед яких проживає під теперішню хвилину наш народ, чи не найгірше відбилися на нашій молоді. Від самого вибуху світової війни про нормальну науку й говорити було нічого — рівень освіти на очах падає, нашій нації загрожує велика інтелектуальна посуха, коли ми свому молодому поколінню не дамо змоги вчитися. А такої змоги під теперішню хвилю на власній землі немає. Не має її головно старша молодіж, що покінчила середню освіту. Перед одною її частиною брама вищих шкіл закрита, другі опинилися в таборах інтернованих, а то ще богато тиняється по світу, шукаючи собі якого-такого проживку, щоб не загинути з голоду.

Алеж серед тої цілої маси молодих людей дуже живий інтерес до науки, всі вони рвуться до освіти — та тільки незавидне матеріяльне становище не дозволяє їм вихопитися з того зачарованого кола, в якому вони опинилися. На саму згадку „Української Студентської Спілки" у Німеччині — зголосилися цілі сотки охочих до науки студентів, та ще безнастанно напливають сюди молоді люде з кумкою поступити на яку вищу школу в Німеччині.

Дотеперішня практика показала, що наші студенти, як тільки одержали де на чужині змогу вчитися, нашій нації сорому не завдали: скрізь і поступом у науці й поведінкою заслужили собі тільки признання тої шкільної влади, де вони вчилися. Того самого ми можемо сподіватися й від тих усіх, що їм іще не поталанило попасти у списки вищих шкіл Німеччини.

От тут і обовязок українського громадянства — помогти тій частині нашої молоді, що старається поступити на університети Німеччини, так помогти, як уже запомагає наших студентів у Австрії, Чехії. Ми не сміємо дозволити, щоб сотки охочих до науки молодих людей тільки через матеріяльні недостачі не могли користати з наукових закладів великої культурної держави. З тою метою й заснувався в Берліні „Комітет допомоги українським студентам Німеччини", щоб уможливити нашій молодежі студіювання в Німеччині, в першу чергу забезпечити її з матеріяльного боку, бо-ж відомо, що без такого забезпечення не може бути ніякої серіозної науки. Тільки-ж „Комітет" не розпоряджає ніякими грошевими засобами — а тимчасом удержання нашого студенства коштуватиме місячно десятки тисяч німецьких марок. Тут на поміч „Комітетові" повинно стати українське громадянство, до якого ми і звертаємося з просьбою посилати датки на матеріяльну допомогу українським студентам у Німеччині.

Українці! Допоможіть нашому студентству! Знайте, що підпомагаючи його, Ви самі себе підпомагаєте, допомагаєте українському народови, підховуючи для нього свідомих, освічених синів! Поміч Ваша потрібна, і потрібно її негайно! За ту поміч із дякою згадуватиме Вас ціле молоде покоління, й щире спасибі скаже Вам Україна!

Жертви посилати: Deutsche Bank, Berlin, Behrenstrasse 9-13. Konto Wynnytschenko-Witwicki.

За Комітет допомоги українським студентам у Німеччині:

Володимир Винниченко, голова,
Богдан Лепкий, заст. голови,
Др. Василь Сімович,
Д-р Роман Смаль-Стоцький,
члени Комітету;
Володимир Витвицький,
студ. філь., відпоручник Укр. Студ. Спілки в Берліні.

ДОПИСІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Під розвагу членам Українського Робітничого Союза.

Хвиля, яку переживають тепер американські Українці, є одною з найважнійших в нашій історії, бо днесь мають вони сказати ясно, яке їх становище супроти змагання правительства Західної Української Републики щодо сотворення незалежности сеї держави.

Наші браття в старім краю свое слово в сім напрямі сказали ще при ліквідації австро-угорської держави, бо тоді вони сотворили окрему від Польщі державу, покликуючи на її керманича д-ра Петрушевича, яко президента сеї держави.

Днесь наші старокраєві родимці є спаралізовані насильствами польського шовінізму і тому вони не всилі голосити світови про поповнювані над ними кривди. З тої причини вони свої бажання, бути независимими від Ляшні, передали в руки свого вибраного ними президента, д-ра Петрушевича. На нім отже спочив обовязок в імени цілого українського населення Східної Галичини добиватись у всіх цивілізованих народів світа, щоби їх бажання були сповнені. І днесь, хто ще з глуздів не зійшов, не може сказати, що галицький нарід свою судьбу зложив у непевні руки.

Як голосять звіти, правительство Петрушевича добиваєтьсе до всіх компетентних до сего властий в проханнем о увільненне нашого краю з кіхтів клятої Ляшні. Щоби одначе свої змагання, а згладно змагання свого народу перед світом підтримати та діждатися рішення нашої справи, наше законне правительство потребує хоч яки-таких фондів, котрих воно на вигнанню не всилі з нівідки дістати, проте віднеслося до американських Українців, аби вони через закупно бондів Позички Свободи підтримали на дальше сю так важну справу; бо тамті — не годні вічого помогти!

І почалася в сім напрямі гаряча праця. Помимо безробіття, сея преважна справа поступає скоро вперед, бо чейже кождий знає про звірства Ляшні над нашим народом, та ніхто не желає би навіть псови, щоби Ляшня над ним панувала.

До щирої праці в сім напрямі приступили наші українські орґанізації разом зі своїми органами, як „Свобода", „Америка", „Дніпро", „Народне Слово" і „Січові Вісти", заохочуючи всякими способами своїх членів і прихильників, аби вони помогли нашому правительству в його визвольній боротьбі.

Знаючи, що се свобідна Америка, а не невільнича Польща, нікому ані не прийшло на гадку, щоби хтось з Українців сего визвольного руху не попирав, а тимбільше шкодив. Аж тут на диво вичитуємо в польських часописях великі похвали і признання на адресу „Народної Волі", органу української, Українського Робітничого Союза. Польська похвала — думають наші люди — щось злого віщує... Се злий знак, бо кого Поляки хвалять, сей не може бути приятелем, чи прихильником українського народу й української справи.

Я не знаю, чи члени Українського Робітничого Союза читали ті польські шмати, які оплакують їх кервавицею газету ставлять нарівні з хрунівськими газетами в Галичині. Треба припускати, що вони тих польських похвал для своєї часописи не читали і про них не чули, бо инакше були би проти того запротестували, щоби ухилити від себе пятно народної зради і продажности.

Чуєте, Браття, члени Українського Робітничого Союза! Чи Ви читали протести наших громадян зі старого краю, де вони домагаються, щоби польські посіпаки не насилали їм хрунівської часописи Яцкова? А що скажуть Ваші браття і сестри в старім краю, коли до них дійде часопись Вашої славної орґанізації? Коли вони довідаються, що Ви, належачи до сеї орґанізації, не напятнували як слід поступовання кількох невідвічальних одиниць, в їх підлій роботі, то вони проклинуть Вас аж до десятого покоління! Ваш тато, мама, брат і сестра цураються всякого хрунівства, хоч за се терплять муки з рук ляцьких катів, а Ви не знайдете ані одного слова протесту проти божевільних редакторів своєї газети? А деж Ваша народна совість?!

Члени Українського Робітничого Союза! Перед Вами ще час направити зло, заподіяне Вашою часописию українському народови. Помятайте, щоби покаяння не прийшло запізно, а своєю мовчанкою щоби Ви не стягнули на себе пятна народних зрадників! Присилуйте шайку хрунів, які орудують Вашою газетою, щоби вони голосили світови Ваші думки і Ваші бажання, та жадайте від всіляких Борисків, аби вони дали відповідну сатисфакцію українському народови. Покажіть, що Ви щирі Українці та що не позволите нікому ругатися зі святої Вам справи — а тимбільше платеним Вами Борискам!

Тож до діла, члени нашої української орґанізації! Допильнуйте сеї прикрої справи, щоби опісля не було запізно та щоби Ваше добре имя не впало на собі пятна зради, прокляття хрунівства. Не забудьте, що наш нарід до твого і Ви належите, аби платити за зроблене йому добро, але не забуде також за заподіяну йому кривду!

А Ви що вибираєте: хліб від свого народу, чи камінь?

Михайло Стоколоса.

КАРНЕҐІ, ПА.

Честь і слава такому братству!

Старше братство св. Петра і Павла в Карнеґі, котре належить до орґанізації „Народна Поміч" в Мікіс Ракс, ухвалило на своїм місячнім мітінгу дня 11. вересня ц. р. закупити бондів Галицької Української Держави за суму 300 долярів. Треба зазначити і піднести те, що згадане братство складається зі старших газдів, основателів і орґанізаторів парохії в Карнеґі, та що воно жертвувало зі своєї каси не одну сотчину на дзвони, фани, павук і т. п. церковні річи, а таксамо не відмовило ніколи своєї жертви на инші добродійні цілі.

Всі члени братства св. Петра і Павла в Карнеґі походять із Західної Галичини, з так званої Лемківщини, де розмножилося найбільше відступників від своєї церкви і українського народу, та звідки приходить найбільша закала нашого народу, так звані Карпатороссі. Згадане братство перебуло велику боротьбу в Карнеґі зі своїми відступниками, кацапами, котрі хотіли перетягнути на шизму всю громаду. Та завзяті борці за віру, церкву і вітчину перемогли всіх своїх ворогів, утрималися при прадідній вірі і при своїй народности, та — як вже видно з послідної братської ухвали — послухали плачу і благання своєї вітчини о поміч через закупно бондів та ухвалили, і то одноголосно, гарну суму, бо аж триста долярів для своєї вітчини. Нехай буде Хвальному Старшому Братству св. Петра і Павла в Карнеґі честь-слава за його любов до засмученої Ляхами вітчини! А другим братствам і товариствам як в Карнеґі так і в цілій Америці най се братство послужить за добрий примір любови своєї вітчини і за гідний приклад до наслідування.

Честь Вам і слава, Брати з братства св. Петра і Павла в Карнеґі!

Тут подаємо виказ тих патріотів у Карнеґі, котрі тепер закупили бонди Галицької Української Держави: Бр. св. Петра і Павла (як зазначено висше) за $300; п. Іван Білевич за $25; п. Іван Лесняк за $20; п. Іван Хома, п. Гриць Астраб (син Антона) і пані Анна Брандибура (ж. Андрія) по $10. — Разом $375. Попередно було $260, отже загалом є $635.

Браття і Сестри галицької землі, любляї діти! Спішіться з купованнем бондів, бо ними викопаємо гріб ляцькому пануванню на Галицькій Україні!

Хто слідує?

І. Ш.

СИРАКЮЗ, Н. И.

І в нас люди не засипляють народних справ.

Дня 11. вересня б. р. тутешне товариство „Запорожська Січ", від. 317 У. Н. Союза, відбуло надзвичайні збори, на яких появилося значне число членів. По полатодженню товариських справ забрав голос т. Віктор Осухівський і заявив, що члени нашого товариства повинні взяти нині під обради пекучу справу Галичини і правительства д-ра Петрушевича, зглядно тої української позички державної, яку він розписав. Між иншим бесідник замітив, що був би великий сором для таких товариств, які носять назву „Січий", якби ті товариства не станули на сильнім народнім становищи, та не підперли оголошеної позички.

Бесіда т. Осухівського була коротка, але ядерна і горяча, тож не диво, що слухачі сеї бесіди виреклися всякої дискусії (вони потребу Позички Національної Оборони Східної Галичини дуже добре розуміють!) і однодушно та з великим запалом ухвалили виасиґнувати з товариської каси 100 долярів на закупленне українського Бонду Свободи. Крім того всі члени нашого товариства постановили взяти енерґічну участь у загальнім народнім вічу, яке сими днями має відбутися в нашій громаді, в справі Національної Позички. Всі члени двигнули руки вгору і присягнули, що скільки їм сил стане будуть підпирати жизненні українські справи, а особливо правительство Галичини під проводом д-ра Петрушевича.

Отсею дорогою кличемо до всіх Січий, до всіх Запорожців і до всього українського загалу в Америці: Відкиньмо, дорогі Земляки, всі партійні непорозуміння і роздори та злучімся в одну могутну силу на ратунок нашої закріпощеної Вітчини. Приобіцяймо собі твердо і торжественно підпирати українські народні справи, а зокрема правительство д-ра Петрушевича, яке на всі можливі лади старається увільнити нашу рідну землю з лабет кровожадних ляцьких наїзників. Крикнім грімко перед цілим світом, що вже не пора Москалеви і Ляхови по українській землиці бродити, бо вже доросли в силу українські діти.

Браття і Сестри! Товариці і Товаришки! Застановімся над святим народним ділом, зрозуміймо свою найбільшу повинність і зробім те, що роблять усі чесні і характерні люди!

Николай Бутницький.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Двіста долярів на ратунок рідного краю.

Товариство „Запорожська Січ", відділ 234 У. Н. Союза, ухвалило на мітінгу вислати телеґраму до Ліґи Народів. Також згадане товариство зрозуміло розпуку свого народу в Галичині під гнетом польських башибожуків, котрі нищать наших братів і сестер на нашій землі, і длятого ухвалило піддержати акцію правительства Східної Галичини під проводом д-ра Е. Петрушевича. На своїм триквартальнім мітінгу се товариство ухвалило виасиґнувати зі своєї каси суму 200 долярів на державну позичку Української Галицької Републики. Сі гроші вишлеться до Вашінґтону, на руки представників нашої Української Держави.

Котрі члени нашого товариства розуміють справу і чують добре, як Ляхо-Татари знущаються над нашим бідним народом у Східній Галичині, то повинні кождий оден купити український Бонд Свободи. Кілька членів уже сі бонди закупили, але то ще не все, бо має є сила — звиш 95 членів. А як кождий член купить хоч один 10-доляровий бонд, то се зробить великі гроші, з яких буде великий ратунок нашим родимцям у старім краю. Маємо надію, що щирі Українці нашого товариства покажуть і другим тутешним товариствам, котрі досі ще сплять і не дбають про свій рідний край, як треба сповняти свій народний обовязок.

Отже не думайте довго, але сповніть свою повинність так, як сего вимагає наше власне добро і теперішні обставини. До діла, шановні Земляки! Не проволікайте справи, бо в проволоці лежить велика небезпека!

Константин Пілат, предс.
Стефан Чечель, секр.

КАНЗАС СІТИ, КАНЗ.

Сто долярів на Позичку Національної Оборони Східної Галичини.

Братство св. Володимира, відділ 323 У. Н. Союза, в Канзас Сіти, Канз., зрозуміло розпуку своїх старокраєвих родимців під гнетом польського розбишацтва і длятого постановило піддержати акцію правительства Східної Галичини під проводом д-ра Евгена Петрушевича. На своїм звичайнім мітінгу члени згаданого братства ухвалили виасиґнувати зі своєї каси 100 долярів на державну позичку Української Галицької Републики. Сі гроші вишлеться до Вашінґтону на руки представників нашої української держави.

Хто з членів нашого братства схотів би купити український Бонд Свободи, нехай зголоситься до місцевих урядників 323-го відділу У. Н. Союза, бо ті урядники мають дозвіл збирати гроші на оголошену нашим галицьким правительством позичку. Маємо надію, що українська громада в Канзас Сіти не лишиться позаду інших наших громад в Америці. Ми повинні свій народний обовязок сповнити, бо сього вимагає наше власне добро.

Тож до діла, Родимці! Не думайте богато і не проволікайте справи. Хоч нас тут в Канзас Сіти нема богато, то ми покажім нашому загалови, що сила не в числі одиниць, але в моральній вартости поодиноких осіб.

Браття і Сестри! Допоможім нашому урядови вирвати нашу землю з рук ляцьких катів!

Дмитро Кархут, предс.
Сидор Звадюк, кас.
Дмитро Яремко, секр.

ПРО СМОКА І ЧЕРВОНУ НИТКУ.

Десь за горами за лісами та стома ріками, у давну давнину та не в нашому краю, було собі село просторе, а в ньому люде жили, такі, як би й наші. Мирно собі народ поживає, землю управляє, недолі не знає, гаразду вживає.

Аж раз за тим селом та за рікою у глибокій печері змій— смок стоголовий поселився; огнем пашить, жаром з пащі кидає, поживи собі шукає, себе наситити бажає.

От заходілося йому добичі в сусідному селі пошукати; хоче він людського мяса — крови засмакувати; і в перший день вспів він двоє дітей з левади сільської пірвати.

Зумілися люде у горю великому, за ратунком шукають, ради один в другого питають, як себе від напасти нежданої вратувати, не знають.

Каже один з леґінів сільських Павло, гарний і смілий молодець:

— Ей, піду я, громадяне, того смока воювати, та мусите ви мені найкращу кралю в громаді за жінку віддати!

Каже другий, Петро, ще красший, ще дужший від нього:

— Ей, а щож то він собі забагає, хиба він не знає, що і я це потрафлю зробити, бо і я хочу собі кралю полюбити!

От тоді — каже громада: Бачимо, що між вами згоди не буде, — тоЙдітьже ви оба зі своїми побратимами, кождий з окрема того змія воювати, а хто його поборе, тому й краля дістанеться.

Послухали леґіні; один і другий хоробрії тобі ватаги козацькі збирає. І перший на смока Павло наступає — бій заинає. А змій з пяти-десяти пащек огнем стріляє — кидає, ватагу молодецьку Павлову палить, жарить, і Павла жар-огнем досягає, Павло втомлений на силах упадає.

Бачить те Петро, ще кращий, ще дужший та ще гордіщий від нього, та на поміч свойому побратимови не спішить, він жде, аж Павло цілковито загине, — а тоді сам зі своїми товаришами до печери приступає.

Бачить смок, що хоробріщий це лицар, зі всіх сто пащек огнем пашить, ватагу Петрову палить-жарить, пощади не знає, ой, леле! і Петро сам один його не здолає, з дружиною загибає.

Зажурилася — засмутилася громада, що двох найхоробріщих вже на світі не має — оборони собі ніякої не знає.

Аж виступає Марко Калита, чоловік у світі бувалий, що за чарівника в селі уходив, тай каже:

— Слухайте, чесна громадо! Бував я далеко і широко, тай про не одно лихо на світі чував, і стоголового смока на власні очи бачив і знаю, як його подолати!

Зраділа громада тай каже: Добре, Марку! Поратуй нас у тій біді великій, то ми тобі кралі-дівиці не пожалуємо.

Не хочу я від вас кралі вашої, бо вона тільки незгоду між борцями сіє, а хочу від вас послуху безоглядного і єдности спільної. І виймив він з пазухи червону нитку довгеньку, показує її громадянам той слово промовляє:

— Ідуж я попереду вас на того смока ненажеру, що на нас і на дітей наших напосівся — виж за мною одною лавою поступайте, та всі тої червоної чар. нитки держіться, вона вас тихо, без галасу і без крику, до побіди над змієм напасним запровадить.

Здивувалися громадяне, та послух Маркови держать, за нитку усі як один беруться, його наперед себе пускають, за село виходять і всі одною лавою до печери підступають.

Став змій ще дуще огнем пашіти, жар-ву-гілля кидати, громадян смолою обливати. Та вони на тее не зважають, нитки з рук не пускають, на неї всю надію мають — і диво! чують, що той огень їх не береться, від тої ча-нитки до смока назад вертає, його самого пражить — карає!

Бачить смок, що не переливки, усі пащі зачиняє тай каже:

— Стій, добрі люде! Уже мені з вами воювати не буде можна, бо видумав на мене ваш Марко великі чари, тую нитку всесильну!

Та не так вона мене побила, як ваш послух безоглядний провідникови щирому, що себе не за кралю хорошу а за добро громади у жертву посвятив.

Бо знаю я, що коли ви йому у малому послушні, то і на велике діло за його словом підете, а де послух, там згода і єдність нерозривна, що знищить всякого супостата.

Нема-ж мені чого тут довше у вас пробувати, коли ваш провідник не для кралі, а для вас самих пішов мене здобувати, бо та краля — то почесть і слава і власти жадоба, хто для неї воює, той вам добра не виборе!

І ще того дня смок стоголовий від згідливої громади втікав — а громадяне мудрого Марка-чарівника славили, і нічого в світі не боялися, бо він навчив їх, як всяку ворожу напасть від себе відганяти: згодою і єдністю нерозривною, послухом тим провідникам своїм, що не для користей своїх а для добра і долі народу себе ворогам наражають. — Ю. Ш.

ЯК УКРАЇНЦІ ЗОЛОЧІВЩИНИ ДУМАЮТЬ ЗБУДУВАТИ І ЗАБЕЗПЕЧИТИ „РІДНУ ШКОЛУ".

Комітет „Рідна Школа" У. П. Т. в Золочеві (Стара почта) видав до української суспільности ось-такий **„Зазив у справі шкільних кооператив"**:

В цїли матеріяльного забезпечення українського приватного шкільництва порішив Кооперативний Організаційний Комітет в Золочеві заложити Кредитові Шкільні Спілки, оперті на уділах. Першу таку Спілку засновано вже в Золочеві, а плянується заложенне таких Спілок по всіх містах і місточках та по більших селах золочівського округа, як в Камянці, Бродах, Зборові, Радехові, Буску, Лопатині, Залізцях, Озірній, Поморянах, Олієві, Білім Камени, Гологорах, Холоєві, Витковї, Стоянові, Краснім, Скваряві, Вільшаниці, Плуговї, Ожидові, Кутах і других місцевостях.

Ті Спілки лучилися би в Союз Шкільних Спілок в Золочеві і мали би за задачу фінансувати приватні школи, організувати їх під оглядом економічним, закладати при школах варстати реміснячі і спілки промислові та рільничі кооперативи для шкільної молодіжи.

Уділ в кождій Спілці виносить 20.000 Мк., а вписове 2.000 Мк., і може бути сплачуваний в річних ратах по 1.000 Мк. — Порука одноразова.

При кождій Спілці буде заложена приватна народна школа, а на більше народних шкіл одна школа середна, зглядно семинар. Рівночасно буде організуватися при школі кооперативи шкільні для молодіжи, як кооперативи споживчі, реміснячі і промислові.

Підписаний Комітет Організаційний уважає за злишне виказувати значінне і конечну потребу такої організації.

Забезпеченне виховання молодіжи уважає Комітет за найважнійшу задачу теперішної хвилі і сподіється, що ціла суспільність українська попре тоті змагання Комітету.

А в тій цїли Комітет взиває всіх свідомих громадян до співпраці і просить зголошуватися **на адресу д-ра Ваня, адвоката в Золочеві,** за потрібними інформаціями і ширити між населеннєм ідею шкільної кооперації та підготовляти ґрунт до організаційної праці в тім напрямі. Зокрема проситься о уладжуванне зборів, викладів і відчитів на ту тему, а Комітет радо пришле свого прелеґента.

Проситься о вказанне місцевостий, які би сейчас приступили до заложення Шкільної Спілки, і о поданне точних адрес інтелігентних сил, охочих до праці. Підписаний Комітет сподіється вскорі засіяти цілий Округ кооперативний шкільними організациями і при допомозі суспільности збудувати та забезпечити „Рідну Школу".

В окрузі повинно бути 300.000 членів з річним вкладом 300 міліонів Мк., а така сума відразу двигнула би наш економічний розвій і дала би тисячам людий хліб в руки.

Вперед до діла!

ЗА КОМІТЕТ:
Др. Т. Ваньо, М. Бараник, М. Вацик, о. Модест Пелех Ч. С. В. В.
Адреса: Др. ТЕОДОР ВАНЬО, Адвокат, Золочів, ул. Почтова, Східна Галичина.

Сей зазив щирих Українців золочівського повіту, котрі жертвують свої труди для своєї рідної школи, повинен заінтересувати і наш загал в Америці. Побіч ріжних наших народних кличів на першім місци мусить стояти клич: **В рідній школі наша будучність!** Як ми занедбаємо свою рідну школу, то наше положенне буде дуже незавидне. Се повинні памятати всі ті наші земляки, котрим доля рідного краю лежить на серци і котрі не хочуть ходити у чужім ярмі.

НАСЛІДКОМ ПРОГИБІЦІЇ?

В нюйорськім суді внесено позов пані Сібер проти її мужа за сепаратію („розділ від стола і ложа"). Як причину розділу подає позовниця, котра віддалася за позовника лише в марті 1920 року, що пізваний став налоговим піяком, від часу, як ухвалено прогибіцію. Через те дальше життє з ним стало дійсним пеклом.

Муж перечить позовови жінки і каже, що се марнотравність жінки була причиною сварок межи мужом і женою.

ВЕЧІРНІ АНГЛІЙСЬКІ ШКОЛИ В МкКІСПОРТ, ПА.

При висшій школі в місті МкКіспорт, Па., отворено дня 21-го вересня вечірну школу для чужинців. Сей вечір зібрав на галю значне число заінтересованих в школі чужинців. Наука вже розпочалась.

Цілею сеї школи є вчити чужинців англійської мови в письмі і слові. Вечірні лекції відбуваються кождого вівтірка, середи і четверга в будинку Junior High School від год. 7.30 вечером. Бажаннєм шкільної управи міста МкКіспорт є, щоби чужинці всяких народностий, котрі не знають читати і писати в англійській мові, громадно вписувались на вечірну науку і скористали з нагоди, яка дає їм змогу навчитись англійської мови сього краю, де вони найшли захист для себе і своїх родин. Місцеві Українці повинні бути в більшости у сій школі. 24

БОРОТЬБА МІСТ З СЕЛОМ.

Особа, що прибула з України, подає жахливі відомости. Банди голодних, озвірлих людей грабують усе, що підвертається під руки.

Особливо тяжке становище м.ст.і голодні банди, що насунули з півночі на Україну, зустрівши міцний опір з боку селянства, попрямували на міста, де раблять страшні погроми, змітаючи зі свого шляху все. Все, що вважається придатним до їжа тут же знищується. Червона армія інертна і відмовляється вступати в бій з голодними.

Всякий опір з боку армії, юрби зустрічаютп з жорстокістю, заскочених ворогів роздирають на асти. Особливо постраждали міста коло кордону.

Над містами стоїть стогін і плач. Підвезти допомогу большевики не мають змоги, бо навколо всі залізниці попсовані, ґрунтові шляхи перекопані і зруйнован.

ЗЕЛІЗНИЧА КОНВЕНЦІЯ МЕЖИ НІМЕЧЧИНОЮ, ЛАТВІЄЮ І ЛИТВОЮ.

„Франкфуртер Цайтунґ" повідомляє, що 26. серпня межи Німеччиною, Латвією і Литвою була підписана залізнична конвенція, відносно особового і тягарового руху в цих державах. Конвенція установила також і залізні тарифи. Тягарові поізда на підставі конвенції одержують право переходити кордони названих держав без контролю і перевантажування. В Ризі, правда прийдеться перевантажувати вагони, бо тут кінається европейська і починається більш широка російська колея.

РОДИННЕ НЕЩАСТЯ В НАСЛІДОК НУЖДИ

В хаті зелізничного підурядника Ф. Яворського у Львові запанувала крайна нужда в наслідок малих доходів, а великої дорожні. Нужда викликувала часті суперечки в хаті. Онодi в часі суперечки, виведений з рівноваги Яворський вхопив револьвер, хотячи застрілитися. Жінка хотіла перешкодити цему, наслідком чого револьвер вистрілив і зранив її в груди, а його самого в руку. Перевезена до щпиталю, Яворська померла.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ НЕ ДАЮТЬ ДЕПОРТУВАТИСЯ ДО СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

Як подає секретар (міністер) праці, американський уряд не може депортувати до совєтської Росії понад 100 російських большевиків, бо вони укриваються перед арештованнєм і не зголошуються на заклики уряду, котрий хоче їх вислати до „робітничого раю". З другої сторони зайшли другі трудности в їх депортації; совєтський уряд, саме, котрий давнійше закликав російських робітників в Америці їхати до Росії, де їх потребують, послідними часами став противитися дальшій реемігратції американських імігрантів до Росії, бо навіть заявив американському урядови, що він не прийме більше депортованих ним Росіян. Американський уряд докладав усіх старань, щоби таки наклонити большевицький уряд, щоби собі забрав своїх симпатиків, покищо не покінчилися успіхом.

Департамент праці заявляє також, що появленнє російських большевиків на кождий поклик уряду забезпечене бондами в сумі 600 тисяч долярів.

МОСКОВСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ СОЮЗ У БЕРЛІНІ.

Московський студенський союз у Берлїні розколовся. З огляду на те, що в старому союзі Жиди складали по своїй кількости величезну більшість і фактично керували справами союза, на днях виступили з нього студенти Москалі і заснували свою окрему організацію. Основним пунктом статута цієї організації є те, що вона не визнає в принципі совітської влади. В дійсности там зорганізувалися студенти — монархісти, серед яких великий вплив має син бувшого українського Посла в Німеччині, барон Штейнґель, який, на великий жаль, визнає себе за рускаго. Свій виступ із старого союзу вони мотивують тим, що старий союз удаючи з себе аполітичну організацію, активно по своєму настроєві і симпатіям був явно комунізмом фільствуючим.

ЗЛУКА КИЇВСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА З АКАДЕМІЄЮ НАУК.

„Наша Правда" повідомляє, що Українське Наукове Товариство в Києві нібито волею загальних зборів своїх ленів постановил зеднатись з Академією Наук в дну інституцію: „Всеукраїнський Науковий Осередок".

РОБОТА В МАЙНАХ В ОКОЛИЦИ КІСКІМІНЕТАС ВАЛЛЕЙ РОЗПІЧНУТЬСЯ НАНОВО.

З певних жерел довідуємось, що роботи в околицях Apollo, Leechour and Vandergrift, в Армстронг і Вестморленд Кавнтах в стейті Пенсильвенія, зістануть зновлені сейчас і майни будуть робити повною силою. Сі майни находяться в полосі вуглевій, де вугле доходить до чотири стопи грубости. Майни мають сильні повали і є незвичайно сухі. В сій части є богато домів, які побудовала компанія в часі повільної роботи в майнах а які доси не були замешкані. Нові обставини промовляють за тим, що сі майни будуть робити стало, а що майни находяться всего півтора милі від Пітсбурга, то і робітникам майнерам буде вигідно тут жити. Майни затрудняють від 1000 до 2000 робітників.

Ті майнери, що находяться без праці, повинні поїхати до сеї майни, яка находиться при висше згаданих місцевостях, коли хотять дістати сталу роботу. 19-26

БЮРО МІЖНАРОДНОЇ РАДИ
Woolworth Bldg., New York, N. Y.

Це бюро подає відповіди на всякі запитання відносячіся до справ життя емігрантів в Америці та про відносини в яких вони живуть і працюють в цім краю. Листи з запитами можна писати у своїй мові. Відповіди уділює бюро безплатно і пересилає їх почтою. Імена і адреси належить подавати до:
THE INTER-RACIAL COUNCIL, Woolworth Bldg., New York City.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Відзиваюся до всіх Українських Вп. Родин живучих в Рочестер, котрі мають діти висше 7 літ і до молодіжи та старших, котрі люблять музику, щоби скористали при нагоді отворення МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ і порозумілись зі мною в справі вписів на курс музичний, який розпічнеться небавом. Позаяк мені поручено зорганізувати орхестру з 50 осіб, охочі родичі дітий і молодіж та старші зволять зголошуватися на мою понизшу адресу до вписів. 23-25

Також даю лекції на скрипку, мандоліну, клярнет, корнет, саксофон і флет.
MICHAEL YURKIW,
22 Siebert Pl., Rochester, N. Y.